

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (דרכים נגישות), התשע"ד–2014

בתוקף סמכותי לפי סעיף 19(לט) לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998¹ (להלן – החוק), בהתייעצות עם שר התחבורה, עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ועם הארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהסכמת שר האוצר לפי סעיף 19סז לחוק, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א' : פרשנות

הגדרות

1. בתקנות אלה –

"אבן שפה" – רכיב בניה של הדרך המשמש להפרדה בין מדרכה לנתיב המיועד לכלי רכב;

"גשר להולכי רגל" – מבנה דרך המיועד למעבר הולכי-רגל מעל נתיב המיועד לכלי רכב;

"דרך" – תוואי למעבר רכב, הולכי רגל או בעלי חיים, לרבות מסילת ברזל, מבני דרך, אי תנועה, קיר תומך, קיר או סוללה למניעת רעש וכן תעלה, חפיר ומעביר מים בצד הדרך או מתחת לה, ולרבות מתקני דרך;

"דרך חדשה" – דרך, שתיבנה לאחר תחילתן של תקנות אלה;

"דרך עירונית" – תחום דרך המצוי בשטח השיפוט של רשות מקומית או רשויות מקומיות גובלות, ואשר בכניסה אליו מוצב תמרור שמשמעו "כניסה לתחום דרך עירונית" ועד למקום שבו מוצב תמרור שמשמעו "קצה תחום דרך עירונית";

"דרך קיימת" – דרך שנבנתה לפני תחילתן של תקנות אלה.

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

"טעמים הנדסיים" – אחד מאלה :

(1) העדר מקום המאפשר ביצוע התאמת נגישות בגבולות המקרקעין שמצויה בהם הדרך, ככל שלא הוגשה תוכנית לפי הוראות סימנים ב' או ג' לפרק ד' ;

(2) הוראות תכנית כהגדרתה בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965² (להלן – חוק התכנון והבניה) אשר אינן מאפשרות ביצוע התאמת נגישות כאמור ;

לדיון : בפגישה ב-28.11.12 הובאו 2 עמדות שלא הוכרעו ויועברו לוועדה : 1. עמדתו של אבינועם, לפיה "ביצוע התאמת הנגישות אינו עולה בקנה אחד עם הוראותיה ומסמכיה המחייבים של תוכנית מתאר או תוכנית מפורטת החלים על הדרך, כהגדרתן בחוק התכנון והבניה והיתרים או הרשאות שניתנו על פיהם, אם ניתן להם תוקף או אושרו טרם היכנס לתוקפן תקנות אלה" ;

2. עמדתו של ערן – הוראות תוכנית כאמור, ככל שנקבעה עד שנת 2004 ;

(3) ביצוע התאמת נגישות יפגע ביציבות מבנה הדרך ;
ואולם, טעם הנדסי כאמור לא יחול לעניין חובה לפי חוק הרשויות המקומיות (סידורים לנכים), התשמ"ח-1988 ;

" מעבר חצייה", "נתיב", "צומת", "רשות תמרור מרכזית", "שביל", "תמרור" – כמשמעותם בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961³ (להלן – תקנות התעבורה) ;

"מבנה דרך" – מחלף, גשר או מנהרה, לרבות חפיר או סוללה המצויים בתחילתו או בסופו של אחד מאלה ;

² ס"ח התשכ"ה, עמ' 307

³ ק"ת התשכ"א, עמ' 1425.

"מדרכה" — חלק מרוחבה של הדרך שאינו -נתיב המיועד לכלי רכב, המצוי בצד- נתיב זה, ומיועד להולכי-רגל, בין אם מצוי במפלס אחד עימו ובין אם לאו, ולרבות דרך שיש לגבי הסדר של אין כניסה לכלי רכב משני הצדדים לפי תקנות התעבורה ולרבות שביל;⁴

"מורשה לנגישות מבנים" – מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, כמשמעותו בסעיף 19מא לחוק;

"מעבר תת קרקעי להולכי רגל" – מבנה דרך המיועד למעבר הולכי-רגל מתחת לנתיב תנועת כלי רכב;

"מקום חניה נגיש" – מקום חניה המיועד לכלי רכב הנושא תג נכה לפי חוק חניה לנכים, התשנ"ד-1993;⁴

"מתקני דרך" – מתקן בתוואי הדרך שהוא חלק ממנה, ובכלל זה, שפה, גדר, מחסום, מעקה, עמוד תאורה, רמזור, תחנה לאיסוף נוסעים ולהורדתם, תחנת המתנה לרכב, ספסל רחוב, מיתקן איסוף אשפה, עמדת קריאה לעזרה ותמרור;

"ניגוד חזותי", "סימן אזהרה", "סימן מאתר", "סימן מוביל" - כהגדרתם בת"י 1918 חלק 6;

"רמזור שמע" – התקן המפיק אות שמע ואות מישושי, המורים כיוון ומיועדים לאנשים עם ליקוי-מוגבלות-ראיה ולאנשים עם ליקוי-ראיה ושמיניה, לחצות את נתיב תנועת כלי הרכב בבטחה;⁵

"רצועת הליכה" – חלק מרוחב המדרכה המיועד לתנועת הולכי רגל בלבד;

"ת"י" - תקן ישראלי כמשמעותו בחוק התקנים, התשי"ג-1953;⁵

"ת"י 1918 חלק 1" – תקן ישראלי ת"י 1918 חלק 1- נגישות הסביבה הבנויה: עקרונות ודרישות כלליות;⁶

⁴ ס"ח התשנ"ד, עמ' 28.

⁵ ס"ח התשי"ג, עמ' 30.

⁶ י"פ התשנ"ט, עמ' 1535.

"ת"י 1918 חלק 2" – תקן ישראלי ת"י 1918 חלק 2 - נגישות
הסביבה הבנויה: הסביבה שמחוץ לבניין;⁷

"ת"י 1918 חלק 3.2" - תקן ישראלי ת"י 1918 חלק 3.2 - נגישות
הסביבה הבנויה: פנים הבניין – דרישות משלימות לשימושים
ספציפיים;⁸

"ת"י 1918 חלק 4" – תקן ישראלי ת"י 1918 חלק 4 - נגישות
הסביבה הבנויה: תקשורת;⁹

"ת"י 1918 חלק 6" – תקן ישראלי ת"י 1918 חלק 6 – נגישות
הסביבה הבנויה: אמצעי אזהרה והכוונה לאנשים עם מוגבלות
ראייה.¹⁰

פרק ב' : כללי

אין באמור בתקנות אלה כדי למנוע ביצוע של התאמות נגישות
נוספות על הנדונות בהן, אם מורשה לנגישות מבנים אישר את
ביצוען, ובתנאי שיבוצעו בתיאום עם המחזיק בדרך, בין שהיא דרך
חדשה ובין דרך קיימת;

2. ביצוע התאמות
נגישות
נוספות בדרך חדשה
ובדרך קיימת

סוכם שיוגדר "מחזיק"

(א) בדרך ~~חדשה שהיא דרך עירונית~~ יבוצעו התאמות הנגישות
המפורטות בתקנות אלה במעברים המיועדים להולכי רגל,
ובכלל זה, בצמתים, מדרכות, גשרים ומנהרות, ~~בדרך חדשה
שאינה דרך עירונית יבוצעו התאמות הנגישות המפורטות
בתקנות אלה בתחנות המיועדות לאיסוף נוסעים ולהורדתם,
אם קיימת מדרכה במקום.~~

3. ביצוע התאמות
נגישות

(ב) הוראות לענין התאמות הנגישות הנדרשות בדרכים קיימות
יוחלו בהדרגה, במשך יתרת התקופה שנקבעה בסעיף 19(טו)
לחוק.

⁷ י"פ התשס"ב, עמ' 585.

⁸ י"פ התשס"ט, עמ' 1895.

⁹ י"ב התשס"ב, עמ' 585.

¹⁰ י"פ התשע"א, עמ' 5171.

(ג) הוראות תקנה זו לא יחולו על עבודות להנחת צנרת או תשתיות מתחת לפני הקרקע, זולת אם הן מבוצעות לאורך קטע דרך שלם מצומת לצומת; אולם, ועל אף האמור בתקנת משנה (ב), בדרך עירונית קיימת יבוצעו התאמות הנגישות המפורטות בתקנות אלה בעת ביצוע עבודות שיפוץ, שיקום או שדרוג שלה, אם העבודות כוללות החלפת ריצוף הדרך, שינוי גיאומטרי, ריבוד באספלט או חומר אחר; לא כללו עבודות אלה העבודות האמורות שיפוץ, שיקום או שדרוג – יבוצעו התאמות הנגישות ככל הניתן, ולמעט עבודות להנחת צנרת תשתיות מתחת לפני הקרקע, זולת אם הן מבוצעות לאורך קטע דרך שלם מצומת לצומת.

~~קבע רשם המהנדסים והאדריכלים ייחוד פעולה לעניין תשתיות וסביבה, יהיה מורשה לעניין תקנות אלה מי שהוא לפחות מורשה לעניין תשתיות וסביבה.~~

4- מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה

פרק ג' : מדרכות

סימן א' : רצועת ההליכה

(א) בדרך עירונית, שיש בה במדרכה או בשביל – תהיה רצועת הליכה כמפורט בתקנה 6 אשר תאפשר תנועת הולכי רגל רציפה לאורכה.

5- רצועת הליכה במדרכה

(ב) רצועת הליכה תהיה פנויה ממתקני דרך, מתקני תשתית עיליים וכל עצם אחר שלא יחדרו את תחום רצועת ההליכה מתחת לגובה 210 סנטימטרים והם יסומנו לפי ת.י. 1918 חלק 2 בסעיף הדן במכשולים בדרך נגישה (2.1.2); ואולם, גוף מבצע רשאי, מטעמים של תכנון והנדסה, ולאחר התייעצות עם מורשה לנגישות מבנים ועם המחזיק בדרך, להתיר הצבת רהיטים ומתקני דרך בתחום רצועת הליכה; הצבה כאמור תהיה לפי סעיף 2.9 בת"י 1918 חלק 1, בסעיפים הדנים במכשולים בדרך ולפי סעיף 2.11.2 בת"י 1918 חלק 2, בסעיף הדן בספסלים; היו מכשולים בדרך/ברצועת ההליכה, הם יסומנו בהתאם להוראות סעיף 2.9 לת"י 1918 חלק 1.

(ג) רצועת ההליכה תובחן בניגוד חזותי ומישושי.

~~(ג) מתקני דרך, מתקני תשתית עיליים וכל עצם אחר לא יחדרו אל תחום רצועת ההליכה מתחת לגובה 210 סנטימטרים, ואולם, גוף מבצע רשאי, מטעמים הנדסיים ולאחר התייעצות עם מורשה לנגישות מבנים ועם המחזיק בדרך, להתיר השארת עצם בדרך קיימת בתחום הגובה החופשי של רצועת ההליכה, ובלבד שיתקיימו הוראות סעיף 2.9.3 בת"י 1918 חלק 1, הדן בעצמים העומדים בדרך, למעט הסעיף 2.8.3 הדן ברוחב דרך נגישה.~~

- רוחב רצועת הליכה 6. (א) רוחב רצועת ההליכה לא יפחת מ- 1.3 מטרים; מידת הרוחב של רצועת הליכה כוללת את רוחב אבן השפה הגובלת בחלק הדרך המיועד לתנועת כלי רכב.
- (ב) רוחב רצועת ההליכה יישמר אחיד, ככל הניתן, לאורך קטע דרך מצומת לצומת.

(ג) על אף האמור בתקנת משנה (א) ניתן, בשל מיקום מתקנים, תשתיות או צמחיה, להקטין עד ל-1.1 מטרים את רוחב רצועת ההליכה, לאורך קטע מדרכה שלא יעלה על 5 מטרים; מתקנים תשתיות או צמחיה כאמור, לא יחדרו את תחום רצועת ההליכה מתחת לגובה 210 סנטימטרים.

(ד) על אף האמור בתקנות משנה (א) ו- (ב), רשאי מהנדס הרשות המקומית לאשר, מטעמים הנדסיים ובאישור מורשה לנגישות מבנים, רצועת הליכה ברוחב שלא יפחת מ- 90 סנטימטרים, ובלבד שאורכה לא יעלה על 1.5 מטרים ולא תהיה צמודה לאבן שפה או למדרגות.

(1ד) הוצרה הדרך על פי תקנות משנה (ג) או (ד) לא יפחת המרחק בין שתי היצוריות עוקבות על 2 מטרים.

(ה) בדרך עירונית קיימת שרוחב המדרכה בה קטן מ-1.3 מטרים, ייקבע רוחב רצועת ההליכה בידי מהנדס הרשות המקומית באישור מורשה לנגישות מבנים, ובלבד שרוחבה לא יפחת מ- 1.1 מטרים, ובהצרות מקומית לא יפחת מ-90 סנטימטרים; בדרך קיימת שרוחב המדרכה הוא פחות מ-90 סנטימטרים, תבוצענה התאמות חלופיות לפי תקנה 31 ובכפוף לשיקולי בטיחות, כגון סימון אזור של מיתון תנועה, ולא תהיה צמודה לאבן שפה או למדרגות.

נדרשת בדיקה אם צריך בסיפה לציין "חשש נפילה של אדם עם מוגבלות"

(ו) על אף האמור בתקנות משנה (ד) ו- (ה), לא הייתה הדרך בתחום שטח השיפוט של רשות מקומית או שהגוף המבצע אינו הרשות המקומית, סמכות האישור הנתונה למהנדס הרשות המקומית, תהיה בידי רשות תמרור מרכזית.

(א) השיפוע לאורך רצועת ההליכה יהיה מותאם לשיפוע הדרך ולא יעלה, על חמישה אחוזים, למעט במעבר חצייה, שיחולו עליו הוראות סימן א' בפרק ד'; מהנדס הרשות המקומית רשאי, מטעמים הנדסיים ולאחר התייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, להתיר שיפוע הגדול מחמישה אחוזים, באזורים ששיפוע הדרך בהם גדול מחמישה אחוזים; ברצועת ההליכה חדשה, בין אם טרם נבנתה ובין אם טרם אושרה על ידי מוסד תכנון, לא יעלה שיפוע הדרך על חמישה אחוזים, אלא אם כן אישר מהנדס הרשות המקומית, מטעמים הנדסיים ולאחר התייעצות עם מורשה לנגישות מבנים להתיר שיפוע גדול מחמישה אחוזים.

ב) שיפוע לרוחב רצועת ההליכה יהיה לפי הוראות סעיף 2.7.1 בת"י 1918 חלק 2 בסעיף הדן ברצועת ההליכה.

(ג) בדרך עירונית קיימת יקבע מהנדס הרשות המקומית את השיפוע לאורך רצועת ההליכה ואת השיפוע לרוחבה, לפי בשים לב לתנאי המקום ולאחר התייעצות עם מורשה לנגישות מבנים.

(א) פני רצועת ההליכה יהיו לפי סעיף 2.6.1-2.7.5 בת"י 1918 חלק 1, בסעיף הדרך בפני הדרך ולפי סעיף 2.6.2 לת"י 1918 חלק 2 ובכפוף לאמור בתקנת משנה (ב), ואולם ברצועת ההליכה שהיא מדרכה לא יידרש משטח כאמור בסעיף 2.6.2 האמור.

ב) רצועת ההליכה תהיה בניגוד חזותי לסביבתה על פי אחת מחלופות אלה:

(1) רצועת ההליכה כולה תהיה בניגוד חזותי למשטחים הצמודים לה;

(2) לכל אורך רצועת ההליכה, בתחומה או בשוליה הקרובים לנתיב המיועד לכלי רכב, יהיה משטח פס פס שרוחבו 20 סנטימטרים לפחות, בניגוד חזותי לסביבתו; גובלת רצועת ההליכה בשפת מדרכה, יהיה המשטח הפס האמור בשולי רצועת ההליכה הקרובים

לנתיב המיועד לכלי רכב בלבד; פסמטח כאמור יהיה חלק בלתי נפרד מרצועת ההליכה;

(ג) לאורך קטע דרך מצומת לצומת יישמרו הגוונים והמרקם של רצועת ההליכה, למעט גוון מנוגד הנדרש בין שולי המדרכה לשאר חלקיה. האם הגוון המנוגד של אבן השפה יספיק?

שולי רצועת ההליכה יהיו לפי סעיף 2.1.43 בת"י 1918 חלק 2, בסעיף הדן בשולי דרך נגישה, למעט הדרישות לרכיבי הגנה, ולגוון מנוגד בין שולי מדרכה לשאר חלקיה. 9. שולי רצועת ההליכה

סימן ב' : הנמכות מדרכה

מדרכה, אבן שפה ואי תנועה המשמש הולכי רגל בדרך עירונית, יהיו מונמכים לפי דרישות סעיפים 2.6.4.2 ו-2.6.3 בסעיפים הדנים באזורי העלאת נוסעים ובהנמכת מדרכות ואי תנועה, במקומות אלה: 10. הנמכת מדרכה מקומות לחציית כביש

(1) ליד מקום להורדה ולהעלאת נוסעים, למעט תחנת אוטובוס;

(2) ליד מקום חניה נגיש;

(3) משני צידי מעבר חציה, בחיבור שבין מעבר החציה למדרכה;

(4) בכל מעבר החצייה באותו צומת.

(5) בכל מקום המשמש לחציית נתיב המיועד לכלי רכב כדין אף אם לא סומן כמעבר חציה;

(6) במעגל תנועה המשמש מעבר הולכי רגל.

ב) במקומות המפורטים בתקנת משנה (א) יכול שיוגבה מפלס פני הנתיב המיועד לכלי רכב במקום שתונמך מדרכה.

(ג) על אף האמור בתקנת משנה (א), ליד מקום חניה נגיש, ניתן לגשר על הפרשי גובה בין מפלס מדרכה למפלס מקום החניה באמצעות מישור משופע בתחום החניה, בתנאי שהוא לא יהווה הפרעה לנגישות של אדם בכסא גלגלים בכניסה אל רכב וביציאה ממנו, כמפורט בסעיף 2.7.2 בת"י

1918 חלק 2 (לפי איזה סעיף בת"י?).

וב הנמכה המשמשת כניסה ויציאה לכלי רכב לא תחשב
להנמכת מדרכה לפי תקנה זו.

ה) באי תנועה יתקיימו דרישות סעיף 2.6.5 בת"י 1918 חלק 2.
ז)

סימן ג' : תחנות להעלאת נוסעים והורדתם

11 במקום המיועד להורדה ולהעלאת נוסעים מאוטובוס לא יפחת
גובה אבן השפה לאורך תחנת אוטובוס מ- 15 סנטימטרים.

גובה אבן שפה
ליד מקום
המיועד
להורדה
ולהעלאת
נוסעים
מאוטובוס

12. (א) ~~במרחק 50 סנטימטרים מעמוד הסימון לתחנת אוטובוס,~~
~~מצידו הפונה לכיוון שממנו מגיע האוטובוס, יימצא סימן~~
~~מאתר. הסימן יימשך בניצב לציר האורך של המדרכה לכל~~
~~רוחב רצועת ההליכה, וקצהו האחד יימצא במרחק חצי מטר~~
~~מאבן השפה בתחנת אוטובוס יתקיימו דרישות סעיף 2.9 בת"י~~
1918 חלק 2.

סימן מאתר בסמוך
לעמוד הסימון
לתחנת אוטובוס

לדיון: משרד התחבורה מתנגד לנוסח שלעיל, בנוסף עיריית
ת"א מתנגדת כיוון שריבוי סימנים מאתרים מהווה סכנה; יש
כיום אפליקציה בטל' לאנשים עם לקויות ראייה; אבי רמות:
יש טכנולוגיות נוספות; שמואל: אם המרכז לעיוור יסכים, גם
הנציבות תסכים.

ב) היו מספר עמודי סימון לתחנות אוטובוס, סמוכים אלה
(לאלה, יהיה סימן מאתר אחד ~~כאמור בתקנת משנה (א)~~,
אשר ימוקם במרחק 50 סנטימטרים מעמוד הסימון
הראשון בכיוון שממנו מגיע האוטובוס.

ג) תקנות משנה (א) ו- (ב) לא יחולו בדרך שקיימים בה
אמצעים אלקטרוניים המתריעים בפני אנשים עם מוגבלות
בראייה, על קיומה של תחנת אוטובוס. ~~(מה קורה אם~~
~~האמצעי מקולקל?)~~

ד) הנציב רשאי לתת הוראות טכניות לביצוע התאמת נגישות
כאמור באמצעות אמצעים אלקטרוניים כאמור, לשם
הבטחת נגישות לאנשים עם מוגבלות.

ה) הוראות טכניות של הנציב כאמור, יפורסמו במדור מיוחד
 (למטרה זו באתר האינטרנט של הנציבות ויימצאו במשרדי
הנציבות לעיון הציבור בעת שהם פתוחים לציבור; תחילתן
של ההוראות תהיה 120 ימים מיום פרסומן והנציב יפרסם
את תחולתן לפי שיקול דעתו.

ו) חייב בביצוע נגישות יפעל לפי הוראות טכניות שפורסמו
כאמור בתקנת משנה (ד), אלא אם כן ביצע החייב בביצוע
נגישות התאמת נגישות אחרת הסבירה בנסיבות העניין לפני
מועד תחילתן לפי תקנת משנה (ב).

28.11.12 משרד התחבורה מסתייג מהסמכת הנציב לעניין
ההוראות הטכניות שלעיל

13 מקום המיועד להורדת נוסעים ולהעלאתם בתחום הנתיב המיועד
 לכלי רכב יתאים לדרישות סעיף 2.8 ת"י 1918 חלק 2, בסעיף הדן
באזורי העלאת נוסעים.

מקום המיועד
 להעלאת
 נוסעים
 והורדתם
 המשרת בניין
מקום שאינו
בניין או אתר